

ZDRAVNIŠKA ZBORNICA SLOVENIJE
MEDICAL CHAMBER OF SLOVENIA

Dunajska cesta 162, 1000 Ljubljana

✉ gp.zzs@zszs-mcs.si

📞 +386 (0) 1 30 72 100

NUJNO! Za sejo DZ, dne 19. 3. 2020
(EPA 1070 – VIII)

014-19/2020-1

Državni zbor RS
Šubičeva 4
1000 Ljubljana

Vlada Republike Slovenije,
Gregorčičeva 20, 25
1000 Ljubljana

Ministrstvo za zdravje RS,
Štefanova 5,
1000 Ljubljana

Številka: 014-19/2020-1
Datum: 18. 03. 2020

ZADEVA: Predlog nujnih dopolnitev Predloga zakona o interventnem ukrepu delnega povračila nadomestila plače – **POSEBNA UREDITEV STRATEŠKO POMEMBNEGA PODROČJA IZVAJALCEV ZDRAVSTVENE DEJAVNOSTI (EPA: 1070 – VIII)**

Spoštovani,

Zdravniška zbornica Slovenije (v nadaljevanju: Zbornica) na podlagi 5. točke 71. člena Zakona o zdravniški službi predlaga spremembe k Predlogu zakona o interventnem ukrepu delnega povračila nadomestila plače (v nadaljevanju: Zakon), ki ga je Vlada Republike Slovenije (v nadaljevanju: vlada) poslala v pregled Državnemu zboru RS, dne 16. 3. 2020. Namen zakona je preprečiti oziroma zmanjšati škodljive učinke širjenja nalezljive bolezni COVID-19 na slovensko gospodarstvo.

V splošnem Zbornica ugotavlja, da dotični interventni Zakon ne naslavlja v zadostni meri izvajalcev zdravstvenih dejavnosti, ki so trenutno zaradi nalezljive bolezni COVID-19 najbolj na udaru. Dejstvo je, da se zaradi vedno večjih razsežnosti nalezljive bolezni v proces zagotavljanja pomoči v zvezi s tem vključuje vedno več zdravnikov in zobozdravnikov ter drugih zdravstvenih delavcev, ne glede na njihovo specializacijo ali obliko zaposlitve, v nadaljevanju pa se bodo potrebe po njihovem delu še dodatno povečevale.

Predlog zakona mora na področju zdravstvene dejavnosti doseči namen, ki presega pokrivanje izpadlega dohodka, ampak je **potrebno že s tem zakonom izvajalcem zdravstvene dejavnosti dati materialne možnosti za uspešen boj proti širjenju COVID-19 in zdravljenju obelih zaradi te bolezni.**

Zbornica po zgledu avstrijskega interventnega zakona predlaga strateško ciljne dopolnitve glede naslednjih sklopov vprašanj:

- razširitev varstva delodajalcev na vse izvajalce zdravstvene dejavnosti in vse, ki zaposlujejo delavce, ki kakorkoli pripomorejo k izboljšanju zdravstvenega sistema,
- določitev izjeme pri prepovedi nadurnega dela v primeru delavcev na čakanju pri izvajalcih zdravstvene dejavnosti,
- določitev povračila v celoti za zdravstvene delavce na čakanju, ki jim ni odrejena karantena,
- določitev izjeme od časovne omejitve pri uveljavljanju delnega povračila za izvajalce zdravstvene dejavnosti.

V nadaljevanju podajamo predloge dopolnitev členov zakona, ki so prikazane z odebeljenim tiskom, ter obrazložitve predlogov. **V prilogi so predlagane spremembe zapisane v amandmajski obliki (priloga je v Word dokumentu).**

Upravičeni delodajalci (2. člen)

Predlog spremembe člena (v odebeljenem tisku):

2. člen

(upravičeni delodajalec)

(1) Pravico do delnega povračila izplačanih nadomestil plače delavcem na začasnem čakanju na delo lahko uveljavlja gospodarska družba, ustanovljena po zakonu, ki ureja gospodarske družbe, zadruga ali fizična oseba, ki zaposluje delavce v skladu z zakonom, ki ureja delovna razmerja, ki: – predloži opis poslovnega položaja zaradi posledic virusa, – na podlagi opisa poslovnega položaja ugotovi, da zaradi poslovnih razlogov začasno ne more zagotavljati dela hkrati najmanj 30 % zaposlenih delavcev, in odloči o napotitvi delavcev na začasno čakanje na delo, – predloži pisno izjavo, s katero se zaveže ohraniti delovna mesta delavcev na začasnem čakanju na delu najmanj šest mesecev po začetku začasnega čakanja na delo.

(2) Med zaposlene delavce iz druge alineje prejšnjega odstavka se ne všttevajo delavci v času odpovednega roka, ki jih ni dopustno napotiti na začasno čakanje na delo po tem zakonu.

(3) Za delodajalca, ki zaposluje le enega delavca, se šteje, da izpolnjuje pogoj iz druge 11 alineje prvega odstavka tega člena in lahko odloči o začasnem čakanju na delo delavca, če ugotovi, da iz poslovnih razlogov ne more zagotavljati dela za skupno najmanj 50 % delovnega časa delavca v posameznem koledarskem mesecu.

(4) Za delavce, vključene v ukrep iz prvega odstavka prejšnjega člena, se šteje in nasproten dokaz ni možen, da pred napotitvijo in v času začasnega čakanja na delo po tem zakonu ni nastal razlog za odpoved pogodbe o zaposlitvi iz poslovnega razloga.

(5) Pred sprejetjem odločitve iz prvega odstavka tega člena se mora delodajalec posvetovati s sindikati pri delodajalcu, ali če sindikata pri delodajalcu ni, s svetom delavcev. Če pri delodajalcu ni sindikata niti sveta delavcev, mora delodajalec pred sprejetjem odločitve obvestiti delavce na pri delodajalcu običajen način.

(6) Pravice do delnega povračila izplačanih nadomestil plače iz prvega odstavka tega člena ne more uveljavljati delodajalec: – dokler imajo delavci, napoteni na začasno čakanje na delo po tem zakonu, pri neenakomerni razporeditvi in začasni prerazporeditvi delovnega časa presežek ur v referenčnem obdobju v skladu z zakonom, ki ureja delovna razmerja, in kolektivno pogodbo na ravni dejavnosti ter se presežek ur z ustrezno neenakomerno razporeditvijo in začasno prerazporeditvijo delovnega časa lahko izravna; – ki ne izpolnjuje obveznih dajatev in drugih denarnih nedavčnih obveznosti v skladu z zakonom, ki ureja finančno upravo, ki jih pobira davčni organ, če vrednost teh neplačanih zapadlih obveznosti na dan vloge znaša 50 eurov ali več (šteje se, da delodajalec ne izpolnjuje obveznosti iz te alineje tudi, če na dan oddaje vloge ni imel predloženih vseh obračunov davčnih odtegljajev za dohodke iz delovnega razmerja za obdobje zadnjih petih let do dne oddaje vloge); – ki v zadnjih treh mesecih pred mesecem napotitve na začasno čakanje na delo ni redno izplačeval plač in prispevkov za socialno varnost; – če je nad njim uveden postopek insolventnosti po zakonu, ki ureja finančno poslovanje, postopke zaradi insolventnosti in prisilno prenehanje.

(7) Ne glede na določbo prve alineje prejšnjega odstavka lahko pravico do delnega povračila izplačanih nadomestil plače uveljavlja delodajalec, ki iz objektivnega razloga na strani delavca presežka ur z ustrezno neenakomerno razporeditvijo in začasno prerazporeditvijo delovnega časa ne more izravnati.

(8) Pravico do povračila izplačanih nadomestil plače delavcem, ki zaradi odrejene karantene ne morejo opravljati dela, lahko uveljavlja vsak delodajalec v skladu z zakonom, ki ureja delovna razmerja, ki izjavi, da ne more organizirati dela na domu za delavce, ki jim je bila odrejena karantena.

(9) Ne glede na prvi odstavek tega člena, lahko pravico do povračila izplačanih nadomestil plače delavcem na začasnem čakanju na delo uveljavlja vsak delodajalec, ki izvaja zdravstveno dejavnost.

Obrazložitev predloga:

Zakon v 2. členu določa upravičene delodajalce, pri čemer jih deli v dve skupini: 1. delodajalci, ki so upravičeni do delnega povračila izplačanih nadomestil plače pri delavčevem začasnem čakanju na delo in 2. delodajalci, ki so upravičeni do delnega povračila izplačanih nadomestil plače delavcem, ki zaradi odrejene karantene ne morejo opravljati dela; pri čemer pri prvi kategoriji delodajalcev varstvo omeji na tri skupine ter postavi dodatne pogoje, pri drugi kategoriji pa nudi varstvo vsem delodajalcem v skladu z ZDR-1.

Ugotavljamo torej, da je širše varstvo ponujeno delodajalcem, ki izplačujejo nadomestila plače delavcem, ki dela ne morejo opravljati zaradi odrejene karantene, saj tu med delodajalci ni razlikovanja. Enako varstvo, torej brez razlikovanja oziroma brez dodatnih pogojev, bi bilo potrebno zagotoviti delodajalcem, pri katerih gre za začasno čakanje na delo, v primeru, da zagotavljajo zdravstvene storitve oziroma izvajajo zdravstveno dejavnost. Razlog za to je predvsem, da mora biti previdnost oziroma preventiva pri zdravstvenih storitvah še posebej v času širjenja okužbe z virusom COVID-19 toliko večja, in je zato potrebno spodbujati delodajalce, da delavcem, ki bi pripomogli k širitvi virusa, da začasno odredijo čakanje na delo, tudi če se jim ne odredi karantene (pojasnilo se nahaja še pri naslednjih členih). V praksi je ministrstvo za zdravje že uveljavilo ukrepe, da se v izogib širjenju bolezni določene ne nujne zdravstvene storitve prekličejo, za zagotovitev spoštovanja teh ukrepov pa je potrebno tem delodajalcem nuditi nadomestilo. Tudi avstrijski interventni zakon, ki rešuje enake težave kot zakon, ki se sprejema v državnem zboru, priznava pomembnost financiranja ukrepov za stabilizacijo zdravstvene oskrbe. Dopolnitev člena na predlagani način bi stabilizacijo zdravstvene oskrbe delno izboljšala.

Višina in izplačilo povračila izplačanih nadomestil plače (8. člen)

Predlog spremembe člena (v odebeljenem tisku):

8. člen

(višina in izplačilo povračila izplačanih nadomestil plače)

(1) Višina delnega povračila izplačanih nadomestil plače s strani Republike Slovenije znaša 40 % nadomestila plače in je omejena z višino najvišjega zneska denarnega nadomestila za primer brezposelnosti, določenega v zakonu, ki ureja trg dela.

(2) Izplačana nadomestila plač delavcev, ki zaradi odrejene karantene ne morejo opravljati dela, Republika Slovenija povrne v celoti. **Prav tako se v celoti povrnejo izplačana nadomestila plač zdravstvenih delavcev.**

(3) Delno povračilo nadomestila plače za delavce, ki jih je delodajalec napotil na začasno čakanje na delo, in povračilo nadomestila plače zaradi odrejene karantene, razen za delavce, za katere plačilo nadomestila plače ne bremeni delodajalca, se delodajalcu izplačuje mesečno v sorazmernem deležu ali v celoti, in sicer zadnji dan meseca, ki sledi mesecu, v katerem je delavcu pripadlo nadomestilo plače.

(4) Delodajalcu pripada delno povračilo nadomestil plače delavcev na začasnem čakanju na delo in nadomestilo zaradi odrejene karantene za dejansko mesečno oziroma tedensko obveznost, za praznične in druge dela proste dni, določene z zakonom.

(5) Zavod delodajalcu ne poravna obračunanih nadomestil plače, če jih ta ni izplačal delavcem, ki so bili do njih upravičeni

Obrazložitev predloga:

Zaradi tega, ker mora biti previdnost pri zdravstvenih delavcih toliko večja, kot pri delavcih v drugih (gospodarskih) panogah, in je posledično preventivnih čakanj na delo več, bi bilo potrebno delodajalcem, ki zaposlujejo zdravstvene delavce v vseh primerih nuditi nadomestilo plač v celoti. Tudi avstrijski interventni zakon izrecno dopušča možnost (in jo celo daje na prvo mesto pri uporabi sredstev na novo ustanovljenega Sklada za obvladovanje krize) financiranja ukrepov za stabilizacijo zdravstvene oskrbe.

Obveznosti delodajalcev (9. člen)

Predlog spremembe člena (v odebeljenem tisku):

9. člen

(obveznosti delodajalca)

(1) V obdobju prejemanja delnega povračila izplačanih nadomestil plače v skladu s prejšnjim členom mora delodajalec delavcem na začasnem čakanju na delo izplačevati nadomestila plače in poravnati prispevke za obvezna socialna zavarovanja.

(2) V obdobju iz prejšnjega odstavka delodajalec ne sme: – začeti postopka odpovedi pogodbe o zaposlitvi ali odpovedati pogodbe o zaposlitvi delavcem iz poslovnih razlogov, – odrediti nadurnega dela, če to delo lahko opravi z delavci na začasnem čakanju na delo.

Prepoved odrejanja nadurnega dela pa ne velja za izvajalce zdravstvene dejavnosti.

(3) Če delodajalec delavca pozove, da se vrne na delo, ali ga na začasnem čakanju na delo nadomesti z drugim delavcem, o tem predhodno obvesti zavod.

(4) Če delodajalec ravna v nasprotju s prvim ali drugim odstavkom tega člena ali ne ohrani zaposlitve v skladu s tretjo alinejo prvega odstavka 2. člena tega zakona, mora prejeta sredstva v celoti vrniti.

(5) Če delodajalec ravna v nasprotju s tretjim odstavkom tega člena, mora prejeta sredstva vrniti za delavca, v zvezi s katerim je bila ugotovljena nepravilnost.

(6) Delodajalec, ki prejema ali je prejemal sredstva po tem zakonu, mora prejeta sredstva vrniti v celoti, če začne postopke likvidacije po zakonu, ki ureja gospodarske družbe, v obdobju: – prejetanja sredstev in – po prenehanju prejemanja sredstev, ki je enako obdobju prejemanja sredstev

Obrazložitev predloga:

Prepoved odrejanja nadurnega dela, če to delo lahko opravijo delavci na čakanju, ne pride v poštev v primeru izvajalcev zdravstvene dejavnosti. Pri teh je namreč potrebno upoštevati, da je njihova dejavnost (in bo še bolj v bodoče) skoraj v celoti prilagojena spopadanju z novim virusom. V tem okviru je potrebno izvajalcem zdravstvene dejavnosti zagotoviti ustrezno fleksibilnost pri organizaciji procesov, kar predvsem predvideva 1. možnost odreditve nadurnega dela določeni skupini zdravstvenih delavcev in sočasno 2. napotitev na čakanje na delo druge skupine zdravstvenih delavcev, s čimer se zmanjša možnost njihove okužbe. Na ta način bo izvajalcem zdravstvene dejavnosti omogočeno oblikovanje ustreznih strateških rezerv, oziroma nabora zdravstvenih delavcev, ki bodo lahko vstopili v delo, ko bodo drugi zdravstveni delavci zaradi okužbe umaknjeni iz delovnih procesov. Pri tem posebej opozarjamo, da mora vse navedeno veljati za javne zavode in vse zasebne izvajalce zdravstvene dejavnosti, saj bo sicer vlada pri morebitnem izvajanju ukrepov po Zakonu o nalezljivih boleznih lahko ostala brez ustreznega manevrskega prostora (torej brez možnosti za aktivacijo dodanih zdravstvenih delavcev). Strateške rezerve zdravstvenih delavcev je zato potrebno s pomočjo vzpodbud iz tega zakona ustvariti pri vseh izvajalcih zdravstvene dejavnosti.

Časovno uveljavljanje povračila (10. člen)

Predlog spremembe člena (v odebeljenem tisku):

10. člen

(časovno uveljavljanje delnega povračila nadomestil plače delavcem)

(1) Delodajalec lahko pravico do delnega povračila nadomestil plače iz razloga čakanja na delo uveljavlja le enkrat in največ za tri zaporedne mesece.

(2) Upravičenost do delnega povračila nadomestil plače iz prejšnjega odstavka lahko traja najdlje do 30. septembra 2020.

(3) Omejitve, določene s prvima dvema odstavkoma tega člena, ne veljajo za izvajalce zdravstvene dejavnosti.

Obrazložitev predloga:

Zakon v 10. členu omejuje časovno uveljavljanje delnega povračila nadomestil plače delavcem, in sicer na način, da lahko delodajalec pravico do delnega povračila nadomestil plače iz razloga čakanja na delo uveljavlja le enkrat in največ za tri zaporedne mesece. Predlagamo, da ta časovna omejitev ne velja za zdravstveni sektor, in sicer zaradi zgoraj naštetih razlogov strožje preventive na tem področju.

Zbornica na koncu še poudarja pomen predlaganih sprememb za celoten zdravstveni sektor, ki je ključni akter pri obvladovanju in preprečevanju širjenja okužbe z virusom COVID-19. Zbornica se zato ob tem pridružuje še vsem drugim pobudam za dodatno finančno varstvo samozaposlenih, ki naj še posebej velja za vse samozaposlene v zdravstvu (samostojnih podjetnikov ter zasebnih zdravstvenih delavcev), ki ne zaposlujejo drugih oseb in prav tako skrbijo za obvladovanje epidemije z virusom COVID-19, saj so tudi ti izvajalci že vključeni v izvajanje ukrepov, ki so bili odrejeni po Zakonu o nalezljivih boleznih.

V prilogi se nahajajo predlagane spremembe v amandmajski obliki.

S spoštovanjem,

dr. Zdenka Čebašek-Travnik, dr. med.
Predsednica

Priloga:

- Amandmaji k Predlogu zakona o interventnem ukrepu delnega povračila nadomestila plače

Vročiti (elektronsko):

- Državni zbor RS, gp@dz-rs.si,
- Vlada RS, gp.gs@gov.si,
- Ministrstvo za zdravje RS, gp.mz@gov.si.